

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS

Në bazë të nenit 59 paragrafi (3) të Ligjit për mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesional në shkollat fillore dhe të mesme ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 161/19), ministri i Arsimit dhe Shkencës miratoi

RREGULLORE

PËR STANDARDET PROFESIONALE PËR TITULLIN BASHKËPUNËTOR PROFESIONAL-MENTOR DHE BASHKËPUNËTOR PROFESIONAL-KËSHILLTAR DHE MËNYRËN E PËRVETËSIMIT

Neni 1

Kjo rregullore përcakton standardet profesionale për titujt bashkëpunëtor profesional-mentor dhe bashkëpunëtor profesional-këshilltar në shkollat fillore dhe të mesme (në tekstin e mëtejme: standardet) dhe mënyrën e përvetësimit.

Neni 2

Standardet për bashkëpunëtor profesional -mentor përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe shkathtësitë që i posedon bashkëpunëtori profesional për të qenë në gjendje të përparojë në titullin bashkëpunëtor profesional-mentor.

Standardet për bashkëpunëtor-mentor profesional grupohen në këto fusha:

1. Puna me nxënës;
2. Puna me mësimdhënësit;
3. Puna me prindërit;
4. Bashkëpunimi me komunitetin;
5. Zhvillimi profesional dhe bashkëpunimi profesional;
6. Puna analitike-kërkimore dhe
7. Struktura, organizimi dhe klima e shkollës.

Neni 3

Standardet për bashkëpunëtor profesional-mentor për fushën e Punës me nxënës, i përket njohjes së thelluar për zhvillimin e fëmijëve dhe të rinjve dhe përdorimit të aftësive dhe qasjeve për të punuar me nxënësit për çështje të ndjeshme të zhvillimit të tyre, të cilat bazohen në njohuri të reja shkencore, si dhe përdorimi i qasjeve strategjike dhe kreative për përmirësimin e shkollës në mënyrë që të jetë një vend më i mirë për mësimin dhe zhvillimin e nxënësve.

Bashkëpunëtor profesional - mentor për fushën e punës me nxënës duhet të përvetësojë standardet e mëposhtme:

- duke siguruar që të gjithë nxënësit të kenë mundësi të barabarta për sukses dhe duke përdorur qasje për të përmirësuar të nxënët bazuar në njohuritë më të fundit shkencore,
- ndërtimi i strategjive për të mbështetur zhvillimin e nxënësve, të përshtatura me specifikat e vetë nxënësve dhe shkollës,
- zhvillimi i qasjeve për ndërtimin e një shkolle gjithëpërfshirëse dhe
- promovimi i procesit të orientimit profesional dhe orientimit në karrierë të nxënësve në shkollë.

Psikologu bashkëpunëtor profesional, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet t'i përvetësojë edhe këto standarde:

- krijimi i një sistemi për identifikimin, monitorimin dhe mbështetjen e nxënësve të talentuar në shkollë dhe
- përmirësimi i sistemit të reagimit ndaj situatave të krizës të nxënësit në nivel shkolle.

Bashkëpunëtori profesional - edukator rehabilituesi, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të fitojë edhe standardin e krijimit të sistemit për identifikimin, monitorimin dhe mbështetjen e nxënësve me nevoja të veçanta arsimore në shkollë.

- Bashkëpunëtori profesional i bibliotekës, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të zotërojë edhe këto standarde:
- ofrimin e udhëzimeve për përdorimin e informacionit të ndryshëm bazuar në teoritë e të nxënët, zgjidhjen e problemeve dhe të menduarit kritik,
- duke përdorur qasje bashkëkohore dhe inovative në trajnimin e nxënësve për të lexuar të kuptuarit dhe kërkimin e burimeve të informacionit,
- lidhja e veprimtarive në bibliotekë me qëllimet ndërkurrikulare në dokumentet konceptuale dhe programore dhe
- duke përdorur mënyra të ndryshme për të motivuar nxënësit për të lexuar.

Bashkëpunëtori profesional psikolog dhe sociolog, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe standardin e përmirësimit të sistemit për reagim ndaj situatave të krizës të nxënësit në nivel të shkollës.

Neni 4

Standardet për një bashkëpunëtor profesional-mentor për fushën Punë me mësimdhënës, i përket njohurive dhe aftësive për të punuar në ekupe shkollore që prezantojnë risi, duke mbështetur mësimdhënësit për të modernizuar punën e tyre duke përdorur metoda të reja në mësimdhënie, efektiviteti i të cilave është i bazuar shkencërisht, duke gjetur zgjidhje kreative në punën me të gjithë nxënësit, zhvillimin e praktikës reflektuese dhe autonome dhe mbështetjen e praktikave të suksesshme që do të ndahen në shkollë.

Bashkëpunëtori profesional -mentor për fushën Puna me mësimdhënësit duhet të përvetësojë standardet e mëposhtme:

- promovimin e qasjeve dhe modeleve bashkëkohore dhe inovative në planifikimin e mësimdhënies dhe forma të tjera të punës edukative-arsimore,
- krijimi/zbatimi i projekteve didaktike-metodike bashkëkohore dhe novatore në nivel të shkollës
- të ndihmojë mësimdhënësit të krijojnë një mjedis pozitiv për nxënësit në shkollë,
- të ndihmojë mësimdhënësit në krijimin e një klime për pranimin e diversitetit dhe trajtimin konstruktiv të situatave të krizës dhe
- të ndihmojë mësimdhënësit të përdorin njohuritë për karakteristikat, përparimin dhe zhvillimin e nxënësve në punën edukative-arsimore.

Mësimdhënësi bashkëpunëtor/psikolog, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe këto standarde:

- zhvillimi i një politike shkollore për vlerësimin e cilësisë,
- të kuptuarit e qasjeve konceptuale në vlerësime dhe analiza të ndryshme të jashtme kombëtare dhe ndërkombëtare dhe ndan rezultatet e tyre,
- duke ndihmuar mësimdhënësit në punën e tyre me nxënës të talentuar dhe
- duke ndihmuar mësimdhënësit për të kuptuar dinamikën e klasës, duke përmirësuar menaxhimin e klasës.

Bashkëpunëtori profesional i bibliotekës, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të zotërojë edhe këto standarde:

- promovimin dhe sigurimin e kushteve për qasje të barabartë e të gjithë nxënësve në burimet e bibliotekës,
- të ndihmojë mësimdhënësit të përdorin një sërë strategjish për të përmirësuar leximin brenda mësimin të rregullt, duke marrë parasysh nevojat dhe interesat e ndryshme të nxënësve dhe
- të ndihmojë mësimdhënësit në përdorimin inovativ të mediave të reja dhe burimeve të informacionit në mësimdhënie.

Pedagogu bashkëpunëtor profesional, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe standardin e përdorimit të metodologjive për vlerësimin e teksteve dhe materialeve tjera mësimore.

Bashkëpunëtori profesional, edukatori special dhe rehabilitator, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të fitojë edhe standardin e promovimit të metodave dhe qasjeve efektive në punën me nxënësit me nevoja të veçanta arsimore.

Neni 5

Standardet për bashkëpunëtor profesional - mentor, për fushën e punës me prindërit, i përkasin aftësive të larta profesionale dhe komunikuese që ai përdor për të njohur situatat potencialisht të pakëndshme në komunikimin me prindërit dhe për të reaguar në përputhje me rrethanat, krijimin e ideve dhe qasjeve të reja për bashkëpunim, këshillimi dhe edukimi i prindërve në drejtim të realizimit të suksesshëm të rolit të tyre prindëror, gjë që e bën atë të njohur te prindërit e nxënësve dhe më gjerësisht në komunitetin lokal.

Bashkëpunëtori profesional-mentor për fushën Puna me prindërit duhet të përvetësojë standardet e mëposhtme:

- përmirësimi i informimit të prindërve,
- përmirësimi sistematik i bashkëpunimit të shkollës me familjen,
- duke parashikuar rezistencën e mundshme nga prindërit dhe duke punuar për t'i kapërcyer ato,

- reagimi i duhur ndaj situatave konfliktuale në marrëdhëniet prind-shkollë dhe
- përdorimi i njohurive bashkëkohore për rolin e prindërve në edukimin e prindërve.

Neni 6

Standardet për bashkëpunëtor profesional-mentor, për fushën e Bashkëpunimit në Komunitet, i referohen ndërmarrjes së iniciativave në bashkëpunim me komunitetin lokal për çështje që janë të rëndësishme për shkollën dhe komunitetin, zbatimin e politikave dhe praktikave të shkollës dhe promovimin e tyre në komunitetin e gjerë.

Bashkëpunëtori profesional - mentor për fushën Bashkëpunimi me komunitetin duhet të përvetësojë standardin e inicimit dhe zhvillimit të bashkëpunimit të partneritetit me komunitetin për çështje të rëndësishme për arsimin në komunitet.

Neni 7

Standardet për bashkëpunëtor profesional-mentor për fushën e zhvillimit profesional dhe bashkëpunimit profesional, i referohen zhvillimit sistematik profesional vetjak, ndërtimit të sistemit për zhvillim profesional, koordinimit dhe praktikës së formave të ndryshme të zhvillimit profesional në shkollë.

Bashkëpunëtori profesional-mentor për fushën e zhvillimit profesional dhe bashkëpunimit profesional duhet të përvetësojë këto standarde:

- përgatitja e instrumenteve për reflektim dhe vetëvlerësim dhe shkëmben përvoja nga zhvillimi profesional dhe praktika profesionale;
- përdorimi i njohurive të fituara përmes zhvillimit profesional (arsim dhe mësim formal dhe joformal) për të përmirësuar praktikën e vet;
- studimi i thelluar i çështjeve specifike dhe të reja në fushën e dikujt dhe përdorimi i njohurive në punë,
- duke kontribuar në zhvillimin profesional të mësimdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesional,
- vendosjen e një sistemi për zhvillimin profesional të kuadrit arsimor në shkollë dhe
- promovimi dhe praktikumi i modeleve të sjelljes etike në të gjitha llojet e komunikimit profesional (me nxënësit, kolegët dhe komunitetin e gjerë).

Bashkëpunëtori profesional, edukatori special dhe rehabilitator, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe standardin e përmirësimit të punës së mësimdhënësve me nxënës me nevoja të veçanta arsimore.

Bashkëpunëtori profesional i bibliotekës, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të zotërojë edhe këto standarde:

- promovimin e qasjeve bashkëkohore dhe inovative në përdorimin e teknologjive të informacionit dhe burimeve të tjera të informacionit dhe
- sigurimi i informacionit nga baza komplekse bibliotekare.

Neni 8

Standardet për një bashkëpunëtor profesional – mentor për fushën e Punës analitike-kërkimore, i përkasin kryerjes së hulumtimeve të thelluara për çështje specifike në fushën e tij më të ngushtë, punës ekimore për hulumtimin e çështjeve aktuale nga puna edukative-arsimore në shkollë duke përdorur një studim më kompleks në hartimin metodologjik, përpunimin statistikor dhe prezantimin e gjetjeve për publikun e gjerë.

Bashkëpunëtor profesional-mentor për fushën e punës Analitike-kërkimore duhet të përvetësojë standardin e kryerjes së hulumtimeve më komplekse dhe relevante për të përmirësuar cilësinë e procesit arsimor në shkollë.

Neni 9

Standardet për një bashkëpunëtor profesional - mentor, për fushën Struktura, organizimi dhe klima e shkollës, i përkasin një qasjeje strategjike për ta bërë shkollën një vend më të mirë për të mësuar dhe për të punuar kryesisht përmes zhvillimit të strategjive parandaluese, programeve dhe ndërhyrjeve që e bëjnë shkollën të dallueshme.

Bashkëpunëtori profesional-mentor për fushën Struktura, organizimi dhe klima e shkollës duhet të përvetësojë këto standarde:

- monitorimin dhe analizën sistematike të ndryshimeve në arsim dhe përdorimin e njohurive,
- zhvillimi dhe zbatimi i politikave arsimore në shkollë,
- duke përdorur rezultatet nga vlerësimi i punës së shkollës për të ngritur cilësinë e procesit arsimor,
- zhvillimi i strategjive për krijimin e një mjedisi mësimor të sigurt dhe stimulues,
- zhvillimi i strategjive për multikulturalizëm, ndërkulturalizëm dhe integrim ndëretnik dhe bashkëpunim dhe pjesëmarrje demokratike të nxënësve në shkollë;
- krijimi i një klime dhe komunikimi pozitiv dhe jodiskriminues shkollor dhe
- hartimi i një strategjie dhe procesi të ndërhyrjes në krizë në shkollë.

Bashkëpunëtori profesional - edukator special dhe rehabilitator, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe standardin e hartimit të politikës dhe strategjisë gjithëpërfshirëse të shkollës për punën me nxënësit me nevoja të veçanta arsimore.

Bashkëpunëtori profesional - bibliotekar, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të zotërojë edhe këto standarde:

- informimin për të rejtat në bazat e të dhënave të burimeve të informacionit (TED, kurse on-line, materiale elektronike didaktike, etj.) dhe përdorimin e tyre në mësim,
- zhvillimi i programeve për punën e një biblioteke që është qendër e të mësuarit dhe e shkëmbimit të informatave në shkollë,
- motivimi dhe trajnimi i nxënësve për punë vullnetare në bibliotekë,
- ndërtimi i strategjive dhe organizimi i aktiviteteve për pasurimin dhe përdorimin e fondit të bibliotekës dhe të bibliotekës si një burim mësimor dhe

- organizimi i një qendre burimore për materiale profesionale në bibliotekë.
- ndërtimi i strategjive dhe organizimi i aktiviteteve për pasurimin dhe përdorimin e fondit të bibliotekës dhe bibliotekës si një burim mësimor dhe
- organizimi i një qendre burimore për materiale profesionale në bibliotekë.

Neni 10

Standardet për bashkëpunëtor profesional-këshilltar përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe shkathtësitë që duhet t'i ketë bashkëpunëtori profesional-mentor që të mund të avancojë në titullin bashkëpunëtor-këshilltar profesional.

Standardet për bashkëpunëtorin profesional - këshilltar grupohen në fushat e mëposhtme:

1. Punë me nxënësit;
2. Punë me mësimdhënësit;
3. Punë me prindërit;
4. Bashkëpunimi me komunitetin;
5. Zhvillimi dhe bashkëpunimi profesional;
6. Punë analitike-kërkimore dhe
7. Struktura, organizimi dhe klima e shkollës.

Neni 11

Standardet për bashkëpunëtor profesional - këshilltar, për fushën e punës me nxënësit, i përkasin aftësisë së lartë në fushën e tyre profesionale dhe përdorimit të praktikave novatore në punën me nxënësit që bazohen në njohuritë e reja shkencore dhe përvojën e fituar, dhe të cilat mund të përdoren në nivel sistematik, si dhe zhvillimi i programeve dhe ndërhyrjeve vendore ose kombëtare për mbështetjen e nxënësve, publikimi i shembujve nga praktika, pjesëmarrja në përpilimin e dokumenteve kombëtare etj.

Bashkëpunëtori profesional - këshilltar për fushën e Punës me nxënësit duhet të përvetësojë standardet e mëposhtme:

- hartimin dhe zbatimin e qasjeve novatore për vlerësimin dhe monitorimin e përparimit të nxënësve,
- promovimin e qasjeve bashkëkohore e të mësuarit para komunitetit të gjerë profesional,
- promovimi i përmirësimeve në politika, qasje dhe metoda për të mësuarit efektiv që rezultojn nga kërkimi dhe/ose verifikuar në praktikë,
- duke kontribuar në përfshirjen e nxënësve në komunitetin e gjerë,
- zhvillimi i qasjeve novatore për monitorimin dhe mbështetjen e zhvillimit të nxënësve dhe
- hulumtimi dhe promovimi i qasjeve të reja në orientimin profesional dhe orientimin në karrierë.

Bashkëpunëtori profesional - psikologu, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe standardin e zhvillimit të sistemit për punë me nxënës të talentuar.

Bashkëpunëtori profesional, edukatori special dhe rehabilitatori, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe standardin e zhvillimit të sistemit për punë me nxënës me nevoja të veçanta arsimore.

Bashkëpunëtori profesional - bibliotekar, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe standardin e promovimit të qasjeve bashkëkohore për shfrytëzimin e bibliotekës si qendër mësimore para komunitetit të gjerë profesional.

Mësimdhënësi bashkëpunëtor profesional/psikologu/sociologu, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet të përvetësojë edhe standardin e zhvillimit të programeve për parandalim dhe ndërhyrje në krizë me nxënësit.

Neni 12

Standardet për bashkëpunëtor profesional - këshilltar, për fushën Punë me mësimdhënësit, i përkasin ekspertizës në fushën e vet profesionale që njihet rajonalisht dhe ofrimin të mbështetjes për mësimdhënësit nga rajoni dhe më gjerë, e cila manifestohet përmes përgatitjes së dokumenteve të interesit më të gjerë që shpie përpara punën e mësimdhënësve, si dokumente konceptuale, artikuj/analiza, materiale didaktike-metodike, pjesëmarrje në ndërhyrje sistematike e të ngjashme.

Bashkëpunëtori profesional -këshilltari për fushën Puna me mësimdhënësit duhet të përvetësojë standardet e mëposhtme:

- krijimi i dokumenteve konceptuale dhe programore në nivel kombëtar,
- krijimi i materialeve dhe kryerja e veprimtarive për përmirësimin e aspekteve didaktike-metodike të mësimdhënies dhe
- zhvillimi dhe vlerësimi i ndërhyrjeve/ndryshimeve sistematike në shkollë, komunë apo rajon.

Bashkëpunëtori profesional pedagogu/psikologu/sociologu, përveç standardeve nga paragrafi 2 i këtij neni, duhet t'i përvetësojë edhe këto standarde:

- duke punuar në aspekte të ndryshme në matjen e jashtme të arritjeve dhe
- zhvillimi i ndryshimeve sistematike për të përshtatur mënyrën e punës së mësimdhënësve me nevojat dhe mundësitë e nxënësve me nevoja të veçanta arsimore.

Neni 13

Standardet për bashkëpunëtor profesional-këshilltar, për fushën Punë me prindërit, i përket ngritjes së punës me prindërit në nivelin e një çështjeje strategjike profesionale nëpërmjet përgatitjes së manualeve, pjesëmarrjes në përgatitjen e dokumenteve konceptuale, pjesëmarrjes në emisione edukative, shkrimi në revista dhe faqe të njohura përmes të cilave siguron përmirësimin e punës me prindërit në korniza më të gjera në sistemin arsimor.

Bashkëpunëtori profesional-këshilltar, për fushën Punë me prindërit duhet të përvetësojë standardet e mëposhtme:

- identifikimi dhe përdorimi i qasjeve të reja efektive në këshillimin e prindërve dhe
- edukimin e prindërve dhe publikut të gjerë për çështje që lidhen me prindërimin nëpërmjet mjeteve të komunikimit masiv.

Neni 14

Standardet për bashkëpunëtor profesional - këshilltar, për fushën e bashkëpunimit me komunitetin, i përkasin fillimit dhe zbatimit të projekteve për përmirësimin e jetës në shkollë dhe në komunitet, duke futur përmbajtje dhe mënyra të reja të punës në bashkëpunim të ndërsjellë lidhjen e banorëve të komunitetit me shkollën dhe promovimin e shkollës.

Bashkëpunëtori profesional - këshilltar, për fushën e bashkëpunimit me komunitetin duhet të ketë marrë standardin e marrjes së një roli udhëheqës në bashkëpunim me komunitetin në fusha të reja të punës.

Neni 15

Standardet për bashkëpunëtor profesional - këshilltar, për fushën e Zhvillimit dhe bashkëpunimit profesional, i përkasin përvetësimit të një shkalle më të lartë të arsimit formal dhe përfshirjes së vazhdueshme në forma të ndryshme të arsimit joformal si pjesëmarrës apo zbatues në nivel rajonal dhe kombëtar, si dhe pjesëmarrje në përpilimin e dokumenteve për zhvillim profesional në nivel shtetëror.

Bashkëpunëtor profesional - këshilltar, për fushën e zhvillimit dhe bashkëpunimit profesional duhet të ketë këto standarde:

- zhvillimi dhe aplikimi i strategjive dhe dokumenteve për zhvillim profesional në nivel rajonal dhe kombëtar,
- përmirësimi i vazhdueshëm profesional dhe shkencor përmes pjesëmarrjes në forma të ndryshme e të mësuarit formal dhe joformal,
- kontributi në zhvillimin profesional dhe përvetësimin e kompetencave më të larta të mësimdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë në shkollë dhe më gjerë dhe
- inicimi i bashkëpunimit për zhvillim profesional ndërmjet shkollave.

Neni 16

Standardet për bashkëpunëtor profesional - këshilltar, për fushën e Punës analitike-kërkimore, i përkasin përdorimit të procedurave kërkimore-shkencore dhe gjetjeve kërkimore që do të kontribuojnë në shpjegimin e dukurive dhe kushteve individuale në arsim dhe vendimmarrje në nivelin e sistemit, analiza kritike e të dhënave për kushtet në sistemin edukativ-arsimor, prezantimi i njohurive dhe sugjerimet për përmirësimin e sistemit.

Bashkëpunëtori profesional - këshilltar për fushën e Punës analitike-kërkimore duhet të përvetësojë standardet e mëposhtme:

- duke bërë rishikime/analiza kritike të kushteve ekzistuese në arsim dhe
- puna në projekte kërkimore në bashkëpunim me institucione të tjera profesionale kombëtare dhe ndërkombëtare.

Neni 17

Standardet për bashkëpunëtor profesional -këshilltar, për fushën Struktura e shkollës, organizimi dhe klima i përkasin planifikimit të strategjive dhe politikave inovative për përmirësimin e organizimit të shkollës, përdorimin e qasjeve bashkëkohore dhe novatore në punën e krijimit të një komuniteti të sigurt në të cilin përfshihen shkollat, përfshirja e nxënësve në komunitetin e gjerë, puna në projekte për bashkëpunim ndërshkollor dhe përdorimi i përvojave në zhvillimin e dokumenteve strategjike dhe konceptuale në nivel shtetëror.

Bashkëpunëtori profesional-këshilltar për fushën Struktura, organizimi dhe klima e shkollës duhet të përvetësojë standardet e mëposhtme:

- analizimin dhe krijimin e dokumenteve konceptuale dhe strategjike në arsim,
- zhvillimin e projekteve për përparimin e punës arsimore në nivel rajonal dhe kombëtar,
- udhëheqjen e procesit të planifikimit zhvillimor në shkollë,
- përmirësimin e politikave të vlerësimit të shkollës,
- ndërmarrja e aktiviteteve për të krijuar një mjedis të sigurt dhe pozitiv për nxënësit në komunitetin lokal dhe
- kontributi në pjesëmarrjen demokratike dhe multikulturalizmin, ndërkulturalizmin dhe integrimin ndëretnik dhe bashkëpunimin dhe përfshirjen e studentëve në komunitetin e gjerë.

Neni 18

Kjo rregullore hyn në fuqi ditën e nesërme nga dita e publikimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.

Nr. 18-4881/1

6 maj 2020

Shkup

Ministria e Arsimit dhe Shkencës,

Dr. Arbër Ademi, nënshkrimi me d.v.